

ram UNIGENITUS confidero, cum immensis indè orituris in perpetuum fructibus, quibus occasione partim præbuerit Quesnelli in scribendo temeritas, divinam suspicere cogor, & laudare providentiam, quòd eripi eum carceri permiserit, ac dein scriptis plusquam antea vacare; ut felicem quodammodo prædicare liceat culpam, felicia Ecclesiæ vulnera, quæ talem promeruerint curationem. Malum enim alioquin serpebat tacitè; quò occultius, eò gravius nociturum: *Observationibus autem moralibus*, etsi publicis, ac censorator deerat sufficienti præditus autoritate, donec Quesnelli temeritas, & totius, eo suscitante, factionis audacia, Episcoporum excivit solitudinem, ut venenum tot aliis passim Voluminibus dispersum, in uno colle. Etum decumano opere, Sedi Apostolicæ denunciaretur. Ita securis ad radicem posita est, ut quod centenis lucubrationibus plantatum à Janfenii tempore fuerat, duabus CLEMENSIS XI. Constitutionibus excinderetur. Causa finita est: error utinam finiatur!

CAPUT II.

Occasio Constitutionis contra Propositiones ex moralibus Observationibus excerptas.

LIBER Quesnelli tacito authoris nomine; sed magnifico patrocinantium elogio, & potenti autoritate munitus, annis pluribus non Gallias tantum; sed & Belgium, Angliam, & alias regiones finitimas impunè pervagatus est, magno Ecclesiæ detrimento, & exitio animarum, quas hæreseos veneno tacitè perdidit, antequam mali incideret suspicio. Alliciebant & sermonibus Gallici politioris blanditiæ, & affectatæ ubique species pietatis. Ut autem liber asceticus apparebat potius, quàm dogmaticus, piorum utriusque sexus hominum magis, quàm scholasticorum manibus terebatur. Unde pestilens hæreseos virus, subdolo melle propinatum sefellit, infecit, enecuit plurimos, à paucioribus agnitum. Sed & quibus subindè enuntiatio quædam durior, neque Catholicæ Doctrinæ congrua videbatur, Doctorum, maximè Antistitum autoritas persuasit, verba sensu catholico, etsi impropio, & in vocibus minimè apparenti esse intelligenda. Peritiores tamen, & in Janfenianis officii dignoscendis versatos non latuit malum, nec decepit versutia; sed periculi res plena apparebat, præsertim in Galliis, palàm reprehendere hæreseos, quod velut Catholicum, velut pium tanta divulgabat autoritas. Quapropter

Constitutio theol. propugn. Tom. I.

quodcumque murmur fuerit, quæcumque bonorum querimonia, foràs prorumpere se dudum continuit. Inter primos qui plus ausi sunt, fuit D. De Fromageau Doctor & socius Sorbonicus, qui anno 1694. articulos 199. velut *erroneos & reprehensione dignos*, ex Quesnelli opere collegit. Confidentiùs & publice; sed imprudenter vellicavit eundem librum Author famosi *Problematis*, anno 1698. arrepta occasione ex censura Eminentissimi Parisiensis Antistitis, qua *Expositionem Fidei* Gerberonianam anno 1696., velut hæreticam, & totius Janfenismi compendium condemnavit. Quærebat problematis Scriptor, cui credendum potius esset, Noallio nunc Archiepiscopo Parisiensi Articulum damnanti in *Expositione Fidei*, an eidem Noallio olim Episcopo Catalaunensi, eundem in Quesnelli *Observationibus* approbanti. Articulus erat qualis ferè exprimitur in Constitutione secundus: absque gratia efficaci nos præcepta Dei non solum non observare, sed neque posse. Supponamus eandem utrobique enuntiationem esse, iisdem, vel æquivalentibus expressam vocibus, & eodem sensu: attamen neque charitas, neque æquitas, & debita tanto Præsuli reverentia sinebat exprobrari errorem, publica retractatione abdicatum. Ipsi Augustino errare contigit, & à Manichæismo in Semipelagianismum incidere, quem errorem dum agnoscit, & corrigit, nemo dein duxerit exprobrandum. Pronum est; Antistitem in approbandis quatuor voluminibus, vel ex aliena relatione, vel ex inadvertentia inter multiplices negotiorum distractiones decipi, quem si postea lapsus deprehendens damnaverit, laude se eximiã apud omnes, nullo improperio ostenderit dignum; quapropter jure meritissimo Problema, & à Parisiensi Senatu, & Romæ à S. Officio proscriptum est.

Quod damnationi Problematis præmissum est examen, fortè indirectè, sed leviter attingerit Propositiones *Observationum* aliquas, quarum tunc causa minimè agebatur; nam etsi *Observationes*, quas nemo hæctenus, præter obscurum, & anonymum accusare ausus fuerat, hæreticæ forent, censuram tamen evadere problema non poterat, quod non doctrinam *Observationum* hæreticam; sed Catholicam hæreseos censuram fallaci problematis nomine impeteret. Non tamen problematis condemnatio videri debuit *Observationum* approbatio; nam etsi hæ hæreseos toxico scatuissent, minimè tamen debuit *Expositio Fidei* etiam hæretica abire immunis: neque problema irreverens, & contumeliosum permitti; sed si nihil aliunde obfuerit, persuadere debuerat Chri-

D

fiana